

Nr 748

Av herr Nilsson, Ferdinand, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 100, angående ändrad organisation av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden.

(Lika lydande med motion nr 880 i Andra kammaren)

I proposition nr 100 föreslås ändrad organisation av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens område. Förslaget synes böra bedömas i samband med förslaget om ny jordförvärvslag (prop. nr 41). Ifrågavarande förslag upptager icke något obligatoriskt förvärvshinder, i stället olika fall då förvärvstillstånd må vägras. Lagens konstruktion, liksom i proposition och utskottsutlåtande anförda motiveringar, ävensom uttalanden avseende lagens tillämpning förstärker betydelsen av huru de organ utformas som har att handhava tillämpningen.

Det i prop. nr 100 framlagda förslaget inger ur många synpunkter starka betänkligheter. Om det likväl skulle läggas till grund för riksdagens beslut synes särskild uppmärksamhet böra fästas vid hur de s.k. regionala organen för jordbrukets rationalisering utformas.

I olika högtidliga sammanhang betonas värdet av lokal självförvaltning. Stort avseende har i överensstämmelse härmed fästs vid vad man kallar "det kommunala sambandet" med rikspolitiken och de demokratiska organens möjlighet att medverka vid utformningen av rikspolitiken. Detta är i teorien. På länsplanet är länsarbetsnämnd, länsbostadsnämnd och nu senast naturvårdsnämnd och lokaliseringsråd vare sig i fråga om kompetensområde eller sammansättning knappast några demokratiska mönsterorgan. Tvärtom är de starkt byråkratiskt infekterade med "självskrivna" tjänstemän i nämnderna och från centralbyråkratiskt håll emanerande ledamöter.

Förslaget om de nya lantbruksnämnderna är ett blomster av samma kvasidemokratiska flora. De avses skola bestå av regeringsnämnd ordförande, lantbruksdirektören och ytterligare tre av regeringen utsedda ledamöter. Därutöver skall landstingen få utse två — säger två — ledamöter. Men för att lösa uppgiften att välja dessa tvenne representanter för "det kommunala sambandet" skall landstinget därvid "samråda" med hushållningssällskapet. Detta kuriösa uppslag vittnar, i den mån det är allvarligt menat, om den ringa kännedom vederbörande har om det lokala och allmänna kunnandet och den erfarenhet i fråga om allmänna värv, som finnes inom våra landsting. Uppenbarligen skulle det vara betydligt mera

motiverat med överläggningar med lokala organ, som företräder lantbruksnämndernas verksamhetsområde, vid utseende av de regeringsnämnda ledamöterna.

Starka principiella och sakliga skäl talar för att regionala organ med sådana uppgifter erhåller en fullödig demokratisk sammansättning. Detta uppnås förvisso icke genom att en regering, disponerande skralaste möjliga majoritet i riksdagen, tillskansar sig ett opropotionerligt stort inflytande. De intressen den företräder erhåller en rättvis representation genom landstingen och behöver inte särskilt privilegieras. I varje fall är en landstingsrepresentation med två ledamöter av sju icke rimlig.

Starka betänkligheter inger likaledes principerna beträffande sammansättningen av de delegationer inom lantbruksnämnden av vilkas handläggning av ärenden så mycket beror. Karakteristiskt för förslagets allmänna tankegång är att chefstjänstemannens ledamotskap av nämnden motiveras med att "härmed tryggas samordningen mellan nämnden och dess kansliorganisation". Att lantbruksdirektören och andra tjänstemän behövs såsom föredragande i olika ärenden är en sak. Ur demokratisk synpunkt borde det i övrigt närmast vara ett axiom, att samordningen mellan de valda representanterna och kansliorganisationen bäst ernås genom att de folkvalda kontrollerar administrationen, inte tvärtom. Skolexempel på hur en delegation *inte* bör se ut inom folkstyrets ram ger propositionens förslag avseende den s. k. strukturdelegationen. I denna skall sitta 1 st. lantbruksdirektör, 1 st. överlantmätare, 1 st. länsjägmästare samt 2 st. nämndledamöter av lekmanakarakter. Då det kan befaras att tjänstemännen inte får tid att sköta uppdragen avses de skola sätta annan tjänsteman i sitt ställe.

Den byråkratiska dominansen i strukturdelegationen grumlas endast obetydligt av möjligheten att nämnden till dess ordförande utser en av lekmanaledamöterna. Däremot framstår det som riktigt när i förslaget säges att vid behov kan representanter för länsstyrelse, länsarbetsnämnd och länsbostadsnämnd *utan att vara ledamöter av delegationen* bevista delegationens sammanträden.

I propositionen anges att det icke befunnits lämpligt att infoga lantmäteriorganisation och skogsvårdsstyrelse i rationaliseringsorganet. Detta synes tala för att icke heller överlantmätare och länsjägmästare skall vara ledamöter av delegationen. Däremot synes representanterna för lantmäteri och skogsvårdsstyrelse lämpligen kunna beredas möjlighet till medverkan på samma sätt som beträffande länsarbetsnämnd och länsbostadsnämnd.

Därför föreslås,

att riksdagen, för den händelse prop. nr 100 skulle anses böra läggas till grund för något dess beslut, ville uttala

att antalet ledamöter i lantbruksnämnd skall vara nio, varav minst fyra valda av vederbörande landsting, även-
som

att strukturdelegation inom lantbruksnämnd skall bestå av vederbörande cheftjänsteman och fyra dess lekman-
naledamöter, varav minst två skall vara valda av lands-
ting.

Stockholm den 27 april 1965

Ferdinand Nilsson *Nils-Eric Gustafsson* *Thorsten Larsson*
i Kungsängen

Nr 749

Av herr **Pettersson, Gunnar, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 100, angående ändrad organisation av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden.*

(Lika lydande med motion nr 876 i Andra kammaren)

Stockholm den 27 april 1965

Gunnar Pettersson *Herbert Hermansson* *Carl Eskilsson*
Nils Theodor Larsson *Harald Pettersson* *Axel Wikberg*
Sven Nyman *Ragnar Sveningsson* *N. Yngve Nilsson*
Harry Carlsson *Per Jacobsson*
